
KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

In memoriam

MLADEN LESKOVAC

(1904–1990)

B O R I I M R E

Az 1990-es esztendő utolsó hetében a magyar irodalom szerb íróbarátjának a koporsója előtt álltunk az újvidéki köztemetőben: Mladen Leskovacot temettük. Arra gondoltunk, hogy az utolsók egyikét, ha nem az utolsó olyan szerb író barátunkat veszítettük el, aki íróként és olvasóként egyaránt a magyar irodalom jó ismerője, barátja és fordítója volt, különös egyéniség, akinek gondolkodásmódja egészen mélyen kapaszkodott műveltsége gyökereivel világunk múltjába. Így és ezért a lehető legtermészetesebb módon olvasta a magyar irodalmat, és egészséges nemzeti elfogultsággal nézte a magyarokat, hiszen egész kultúrájával abban XVIII–XIX. századi szerb irodalomban élt, amely zömmel egy ég alatt született az új magyar irodalommal – Pesten, Budán, Bécsben, Pozsonyban, Újvidéken. Az ő író-csillagai Zmaj Jovan Jovanović és Laza Kostić, barátai a vele egy világban született Todor Manojlović, Veljko Petrović és Isidora Sekulić, valamint Szenteleky Kornél, akit Stanković Kornélként kereszteltek meg a pécsváradi görögkeleti parókián.

Különös volt, mert leplezetlenül a szépírói indulatok vezették az irodalomtörténezt benne, a tanári pontosságra törekvése szépírói festő-szándékokkal ötvöződött. Neki tehát *hősei* vannak az irodalomtörténeti tanulmányokban is: nemcsak jellemez, hanem meg is idéz: életről beszélt, amikor irodalomról szólt, és az életadat legalább annyira érdekelte és foglalkoztatta, mint az irodalomtörténeti tény. Az irodalomban az életet, az írókban az embert is figyelte, és szinte mindig meg tudta őrizni ezek kényes egyensúlyát, ezáltal épségét irodalmi műveltségének. Felfedezi a XVIII. századi szerb kéziratossá énekköltészetet, a „polgári líra” kezdetének eme szövegeit, és az úgynevezett „becaracot”, a betyáros kurjongatások költészetét, és fordítja a középkori francia líra legbájosabb versét, s szól Aucasin és Nicolette szerelméről, amely történetet mi magyarok Tóth Árpád tolmácsolásában olvassuk. Tanulmányt írt a szerbül és magyarul egyaránt író Vitkovic Mihályról és Jovan Pačićról, de Illyés Gyula klasszikus alkotásai, a *Puszták népe* és az *Ebéd a kastélyban* és az ugyancsak

klasszikus *Pál utcai fiúk* mellé szegődött szerb nyelvű tolmácsnak. Szerb nyelvre fordítja Aloysius Bertrand, Guillaume Apollinaire, Valéry Larbaud és Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc, Szenteleky Kornél, Gál László, Pap József verseit. S maga is írt verset, van is egy közös kötete három író barátjával *Tri prema jedan za poeziju* (Három egy a költészet javára) címmel, ezekben a versekben készült fel a romantikus szürrealista a XIX. századi szerb romantikus költészet befogadására és értelmezésére.

Mladen Leskovac munkásságának teljességével bizonygatta, hogy az írónak és tudósnak is a „szülőföld elég anyagot kínál” a munkájához – a gyász beszédeiben nem is egyszer az volt az uralkodó gondolat, hogy Mladen Leskovac nem ment a fővárosba karriert csinálni, hanem maradt itthon, a bácskai ég alatt egy életen át. És maradt polgár, a modern szerb irodalom *úriembere* (Nikša Stipčević), s volt szabadkőműves barátjával, Szenteleky Kornéllal egyetemben. Esztéta volt, életélvező: sarja talán az írók és olvasók ama törzsének, amelyet a *dekadens* névvel illettek azok, akik megnevezni akartak egy jellegzetes emberi-írói magatartásformát.

És barátunk volt, akire tisztelettel néztünk fel, mert tudtuk, nem a kötelesség, hanem a szeretet és a rokonszenv fordította figyelmét felénk.

